

ΠΑΡΕΣΗΓΗΣΕΙΣ

Θέατρον Κεντρικόν (Θίασος Ἀργυροπούλου): Δ. Ἰωαννοπούλου, «Ἡ Σάσα παντρεύεται», κωμωδία τρίπρακτη.— Schnitzler: «Ὁ Κύκλος», δέκα εἰκόνες.

Στὸ Θέατρο Κυβέλης ἐξακολουθοῦν μὲ συρροή κόσμου οἱ παραστάσεις τῆς κωμωδίας «Ἡ ἀδερφή μου κι ἐγώ». Ἄν οἱ Ἕλληνες ἡθοποιοὶ κατόρθωναν νὰ παίζουν μ' ἓνα ρυθμὸ κάπως καλύτερο, καὶ νὰ ἀφαρπάζουν τὶς ἀσήμαντες κωμωδίες, ὅπως τὶς ἀφαρπάζουν οἱ Γάλλοι ἡθοποιοί, ὥστε τουλάχιστον ὅσο διαρκεῖ ἡ παράσταση νὰ μὴν προφτάνει ὁ θεατὴς νὰ συλλογιστεῖ τὸ κούφιο τοῦ θεάματος, ἡ παράσταση αὐτοῦ τοῦ μέτριου γαλλικοῦ ἔργου στὰς Ἀθήνας θὰ ἦταν ἐντελῶς ἐφάμιλλη τῆς παρισινῆς. Ὅλες οἱ λεπτομέρειες εἶναι φροντισμένες, ὅλοι οἱ ἡθοποιοί, ἀκόμα καὶ οἱ πρὸ δευτερεύοντες, ἐμψυχώνουν τὸ ρόλο τους. Τὸ ἀθηναϊκὸ κοινὸ γεμίζει τὸ Θέατρο Κυβέλης, ἐνῶ τὰ ἄλλα θέατρα μένουν περίπου ἄδεια· ἐκδηλώνει φανερά ὅτι ζητεῖ τὰ ἐπιμελημένα θεάματα καὶ ὅτι θὰ παρακολουθεῖ καὶ θὰ ὑποστηρίξει μόνον αὐτά. Δυστυχῶς, οἱ ἄλλοι θίασοι δὲν ἐννοοῦν νὰ καταλάβουν τὸ μάθημα ποὺ τοὺς δίνουν τὸ κοινὸ κι ὁ Θίασος Κυβέλης.

Ὁ κύριος Ροζάν, σὲ μίαν ἀνοιχτὴ ἐπιστολὴ τοῦ ποὺ δημοσιεύθηκε στὴν ἐφημερίδα «Ἑλληνική», κι ὅπου φυσικὰ ἀποσιωπᾷ ὅλες τὶς τεράστιες ἐλλείψεις τοῦ θιάσου του, ρίχνει ὅλη τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ «Καλλιτεχνικοῦ Ὁμίλου» στοὺς κριτικούς. Ὁ κύριος Ροζάν ὑπερτιμᾷ ἀσφαλῶς πολὺ τὴ δύναμη τῶν κριτικῶν. Ἡ κριτικὴ, ὅπως κάθε εἶδος λόγου, εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα ἓνα μέσο ἐκφράσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου τοῦ συγγραφέα τῆς· ὁ κριτικός, ὅμοια μὲ κάθε ἄλλο συγγραφέα, ἐξωτερικεύει γύρω ἀπὸ τὸ θέμα του τὶς προσωπικὰς του συγκινήσεις, δονήσεις, ἀνησυχίες, κατευθύνσεις καὶ πεποι-

θήσεις. Βέβαια, επειδή ἡ κριτικὴ ἔχει ἓνα θέμα καθορισμένο, καὶ συχνὰ κι ἐπίκαιρο, μπορεῖ νὰ ἔχει μιὰν ἐπιρροήν κάπως πρὸ θετικῆ ἀπὸ τὰ ἄλλα εἶδη τοῦ λόγου, ἀλλὰ πραγματικὰ ἡ δυναμικότητά της εἶναι ὅπως ὅλων τῶν ἄλλων λογοτεχνημάτων, πολὺ περισσότερο γενικὰ ἐκπολιτιστικῇ παρὰ στενὰ εἰδικευμένη. Ἄν ἡ ἐξουσία τῆς κριτικῆς ἦταν ἐκεῖνη ποὺ φαντάζεται ὁ κ. Ροζάν, θὰ ἦταν ἀνεξήγητο πῶς ἀριθμοῦν σχεδὸν πάντα πολλές, περισσότερες ἐκδόσεις, ἀπὸ τὰ βιβλία μὲ ἀξία, τὰ περιπετειώδη ἢ καὶ χυδαῖα βιβλία, τὰ ὁποῖα ἡ κριτικὴ περιφρόνησε καὶ πολέμησε. Τὸ κοινὸ ἐμψυχώνεται πολὺ σιγὰ ἀπὸ τὴν τέχνη καὶ τὴν κριτικὴ. Ἡ κριτικὴ καθοδηγεῖ, κατευθύνει, ἐξηγεῖ, συνειδητοποιεῖ, ἀλλὰ τὸ κοινὸ κρίνει κι ἀποφασίζει μόνον του. Πολὺ περισσότερη ἀπήχηση ἀπὸ τὴ γραπτὴ κριτικὴ ἔχει ἡ προφορικὴ διάδοση τῶν ἐντυπώσεων τῶν θεατῶν τῆς πρεμιέρας. Ὁ κ. Ροζάν ἀξιῶναι ἀπὸ τοὺς κριτικούς τίποτε λιγότερο παρὰ νὰ θυσιάσουν τὸ δικαίωμα μὰ καὶ τὴν ὑποχρέωση τοῦ κάθε συγγραφέως νὰ ἐκφράζει, ὅ,τι πιστεύει· ἀξιῶναι ἀπὸ τοὺς κριτικούς νὰ ψευστοῦν καὶ νὰ προδῶσουν τὸν διαφωτιστικὸ σκοπὸ τῆς κριτικῆς... Ἡ ἀξιῶσή του δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ παρὰ παράλογη, κι αὐτὸς εἶναι ὁ ἐπιεικέστερός της χαρακτηρισμός. Μὰ κι ἂν ἀκόμα οἱ κριτικοὶ ὑποτάζονταν στὴν ἐξωφρενικὴ ἀξιῶση τοῦ κ. Ροζάν, δὲν θὰ ὠφελοῦσε σὲ τίποτε. Τὸ ἀθηναϊκὸ κοινὸ ἔχει ξεπεράσει τὸ στάδιο τῆς ἀπεριόριστης ἀκαλαισθησίας καὶ συγκατάβασης, καὶ μόνον του δὲν ἀνέχεται τοὺς θιάσους οἱ ὁποῖοι παρουσιάζονται μπροστὰ του ὅπως τύχει καὶ δὲν κάνουν μιὰ προσπάθεια γιὰ νὰ ικανοποιήσουν τίς ἐξελεγμένες του ἀπαιτήσεις.

Ὁ κ. Ἀργυρόπουλος δὲν ὑποτιμᾷ τόσο ὅσο ὁ κ. Ροζάν τὴν ἀντίληψη τοῦ κοινοῦ. Ζητεῖ, κάθε τόσο, νὰ ἀνεβάσει ἔργα λογοτεχνικά, καλογραμμένα καὶ μὲ περιεχόμενο, καὶ ποὺ μποροῦν νὰ προκαλέσουν τὸ ἐνδιαφέρον. Δὲν ἔχει ὅμως καταλάβει ὅτι, γιὰ νὰ ἐπιτύχει ἓνα ἔργο στὸ θέατρο, δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχει τὸ ἔργο αὐτὸ ἀξία. Εἶναι ἀπαραίτητο τὸ παίξιμο καὶ τὸ

ἀνέβασμα νὰ τὸ ζωντανέψουν. Γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχει αὐτὸ ὁ κ. Ἀργυρόπουλος, θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχει τὴ δύναμη ν' ἀλλάξει ἀνεξαιρέτως ὅλους τοὺς ἡθοποιούς τοῦ θιάσου του, νὰ προσλάβει ἓνα σκηνοθέτη, γιατί ὁ ἴδιος δὲν ἔχει οὔτε τὴν πιδ ἀμυδρὴ ἰδέα γιὰ τὸ πῶς σκηνοθετεῖται καὶ σκηνογραφεῖται ἓνα ἔργο, καὶ θὰ ἔπρεπε ἀκόμα νὰ ἀποβάλλει αὐτὲς ὅλες τὶς ὑπερβολές στὴν ἀπόδοση ποὺ τοῦ φόρτωσε τὸ συχνὸ παίξιμο τῆς φάρσας, καὶ νὰ ξαναβρεῖ τὸ ἀληθινὰ πλούσιο καὶ δημιουργικὸ τοῦ ταλέντο.

Ἄν δὲν καταλήξει σ' αὐτὲς τὶς ἀποφάσεις, εἶναι καταδικασμένο κάθε ἔργο ποὺ θ' ἀνεβάξει νὰ πέφτει λίγες μέρες μετὰ τὴν πρεμιέρα.

* * *

Ὁ κ. Ἰωαννόπουλος δὲν στερεῖται ἀπὸ ταλέντο. Κατέχει, ὅπως κανένας ἄλλος νέος συγγραφεὺς, τὴν τεχνικὴ τοῦ θεατρικοῦ ἔργου. Εἶναι ὁμῶς θύμα μιᾶς τεράστιας παρεξήγησης. Ἀφομοίωσε στὴν ἐντέλεια τὶς συνταγὲς τῶν Γάλλων συγγραφέων τοῦ boulevard. Ἡ κωμωδία του «Ἡ Σάσα παντρεύεται», τὴν ὁποία ἐπαίξε τελευταῖα ὁ Θίασος Ἀργυροπούλου, ὅπως καὶ ἡ πρώτη του κωμωδία «Ὁ γιόκας μού», ποὺ παίχτηκε ἄλλοτε ἀπὸ τὸ Θίασο τῶν Νέων, εἶναι κωμωδίες ἐφάμιλλες τῶν ἀνάλογων παρισινῶν. Ἡ ὑπόθεσίς τους εἶναι ἐξυπνη, ἀσήμαντη καὶ κούφια, ἡ πλοκὴ τους δεμένη, σφιχτὴ καὶ γοργή, ἡ σκηникὴ τους δράση συγκρατητικὴ, καὶ ὁ διάλογός τους εἶναι τερπνός καὶ σπινθηρίζει ἀπὸ πνευματώδη εὐρύματα. Ἀσφαλῶς, ἂν οἱ κωμωδίες τοῦ κ. Ἰωαννοπούλου μεταφράζονταν καὶ παίζονταν ἀπὸ ἓναν ἄρτιο γαλλικὸ θίασο τοῦ boulevard, θὰ μπορούσαν νὰ ἔχουν τὴν ἴδια ἐπιτυχία μὲ τὶς κωμωδίες τῶν Verneuil καὶ Σίας. Ἀλλ' ἐνόσω ὁ κ. Ἰωαννόπουλος δὲν τὶς μεταφράζει, ἢ δὲν ἀποφασίζει νὰ μεταφρευθεῖ στὸ Παρίσι καὶ νὰ τὶς γράφει κατευθεῖαν γαλλικά, ὅπως γράφουν γαλλικά οἱ κ.κ. Πετροκόκκινος καὶ Μαυρουδής, ἢ δὲν φροντίζει τουλάχιστο νὰ παιχτοῦν ἀπὸ τὸ Θίασο Κυβέλης, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ μόνος ἐλληνικὸς θίασος ποὺ μπορεῖ νὰ τοὺς ἐξα-

σφαλίσσει μιὰ σειρά παραστάσεων, τί λόγο έχει νά τις γράφει; Οί κωμωδίες τοῦ εἵδους αὐτοῦ δὲν γράφονται ἀπὸ ἐσωτερικῇ ἀνάγκῃ, γιὰ νὰ δώσουν μορφή σ' ἓναν κόσμον ὁ ὁποῖος διαπλάσθηκε μέσα στὸ εἶναι τοῦ συγγραφέως κι ἀπαιτεῖ νὰ ζήσει· γράφονται μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ δώσουν ἓνα ὕλικό κέρδος στὸ συγγραφέα τους. Ὅταν δὲν ἐκπληρώνουν τὸν προορισμό τους αὐτόν, δὲν ἔχουν πιά κανένα σκοπό. Ὁ κ. Ἰωαννόπουλος δὲν ἔχει καταλάβει ὅτι οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς, τοὺς ὁποῖους μιμεῖται, ἔχουν πλέρια συνείδηση ὅτι δὲν δημιουργοῦν ἔργα Τέχνης, ἀλλ' ἀποβλέπουν ἀπλὰ καὶ μόνο στὰ ὕλικά κέρδη. Γι' αὐτό, πρὶν ριχτοῦν στὴ βιομηχανικὴ παραγωγή, προσπαθοῦν συνήθως πρῶτα νὰ ἀποκτήσουν ἓνα ὄνομα κι ἓνα κύρος μ' ἓνα ἔργο λογοτεχνικό, καὶ νὰ εἶναι βέβαιοι ὅτι θ' ἀναλάβει νὰ παίξει τὴν κομεντί τους ἓνας ἀπὸ τοὺς θιάσους ἐκείνους ποὺ ἐπιβάλλουν ὅ,τι κι ἂν παίξουν. Οἱ νόστιμες κι ἀσήμαντες κωμωδίες δὲν στέχονται στὴ σκηνὴ ἂν δὲν τοὺς δώσουν ἡγιο τέλειοι ἡθοποιοί. Οἱ ἀσήμαντες καὶ χωρὶς περιεχόμενο κωμωδίες δὲν γράφονται μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ γραφοῦν.